

ТАК УЖЕ розпорядилася історія, що Радивилів понад 120 років був при кордоні двох держав – Російської імперії, до якої сам входив, і Австрії, а згодом – Австро-Угорщини, причому перебував у такому становищі й порівняно недавно – на початку нинішнього століття.

Радивилів – це ще Волинь, а розташований за 7 кілометрів Броди – вже Галичина. По-різному складалося життя волинян і галичан, розділених кордоном, а це відобразалося в їхній культурі, традиціях, віруваннях.

Коли в 1795 році, після третього поділу Польщі, Радивилів опинився у складі Росії, тутешнє населення вже відчуло на собі асиміляційний вплив поляків – як-не-як, понад 200 літ вони насаджували тут свої звичаї, запроваджували католицизм, а як із цим не надто вдавалося, принаймні пропонували українцям примирливе уніатство.

Отож, коли російське духовенство спробувало (не без морального натиску) відроджувати православ'я на Західній Україні, це не завжди зустрічало розуміння у простолюдю. В районному історичному музеї я натрапив на цікавий документ, виданий 1818 року на ім'я колишнього парафіяльного священика села Круця Федора Жигальського. Цей документ якраз і відображає, що влада використовувала всі можливі засоби впливу, аж до несподіваних. На гербовому папері, скріпленому печаткою, написано (подаю в перекладі з російської): «Після благополучного, з дозволу Всевишнього, закінчення війни з французами, благовогодно було його імператорській величності, Всемилостивішому Государю нашому, поміж іншими милостями, дарованими всім взагалі вірним його підданам, відзначити духовенство особливим знаком Великомоначного свого благовоління і вдячливості... Хай носить на грудях своїх... спеціально заснований хрест з написом 1812 року».

Якими ж могли бути заслуги отця Федора? У відомому описі церков та парафій Волинської єпархії, зробленому в 80 – 90-і роки минулого століття М.Теодоровичем, знаходимо вістку, що ієрей Федір Жигальський був у Крупецькій парафії останнім уніатським (греко-католицьким) священиком, служив 8 років, але й після 1896 року, коли відбулося приєднання уніатських парафій до православної церкви, не побажав перейти в православ'я, залишався в Крупці уніатським священиком без парафії, задоволь-

своєю описі церков та парафій Волинської єпархії, зробленому в 80 – 90-і роки минулого століття М.Теодоровичем, знаходимо вістку, що ієрей Федір Жигальський був у Крупецькій парафії останнім уніатським (греко-католицьким) священиком, служив 8 років, але й після 1896 року, коли відбулося приєднання уніатських парафій до православної церкви, не побажав перейти в православ'я, залишався в Крупці уніатським священиком без парафії, задоволь-

своєю описі церков та парафій Волинської єпархії, зробленому в 80 – 90-і роки минулого століття М.Теодоровичем, знаходимо вістку, що ієрей Федір Жигальський був у Крупецькій парафії останнім уніатським (греко-католицьким) священиком, служив 8 років, але й після 1896 року, коли відбулося приєднання уніатських парафій до православної церкви, не побажав перейти в православ'я, залишався в Крупці уніатським священиком без парафії, задоволь-

своєю описі церков та парафій Волинської єпархії, зробленому в 80 – 90-і роки минулого століття М.Теодоровичем, знаходимо вістку, що ієрей Федір Жигальський був у Крупецькій парафії останнім уніатським (греко-католицьким) священиком, служив 8 років, але й після 1896 року, коли відбулося приєднання уніатських парафій до православної церкви, не побажав перейти в православ'я, залишався в Крупці уніатським священиком без парафії, задоволь-

своєю описі церков та парафій Волинської єпархії, зробленому в 80 – 90-і роки минулого століття М.Теодоровичем, знаходимо вістку, що ієрей Федір Жигальський був у Крупецькій парафії останнім уніатським (греко-католицьким) священиком, служив 8 років, але й після 1896 року, коли відбулося приєднання уніатських парафій до православної церкви, не побажав перейти в православ'я, залишався в Крупці уніатським священиком без парафії, задоволь-

своєю описі церков та парафій Волинської єпархії, зробленому в 80 – 90-і роки минулого століття М.Теодоровичем, знаходимо вістку, що ієрей Федір Жигальський був у Крупецькій парафії останнім уніатським (греко-католицьким) священиком, служив 8 років, але й після 1896 року, коли відбулося приєднання уніатських парафій до православної церкви, не побажав перейти в православ'я, залишався в Крупці уніатським священиком без парафії, задоволь-

своєю описі церков та парафій Волинської єпархії, зробленому в 80 – 90-і роки минулого століття М.Теодоровичем, знаходимо вістку, що ієрей Федір Жигальський був у Крупецькій парафії останнім уніатським (греко-католицьким) священиком, служив 8 років, але й після 1896 року, коли відбулося приєднання уніатських парафій до православної церкви, не побажав перейти в православ'я, залишався в Крупці уніатським священиком без парафії, задоволь-

Володимир ЯЩУК,
почесний член Всеукраїнської спілки краєзнавців.

СТОРИНКИ ІСТОРІЇ

БЕЗ БАР'ЄРІВ ВІРОСПОВІДНИХ

наючи духовні потреби тієї частини своєї пастви, яка продовжувала вважати себе греко-католиками.

Отже, цар Олександр I зважив за можливе відзначити хрестом і уніатського священика, який, очевидно, благословляв російських воїнів, коли ті під командуванням генерал-лейтенанта Ессена прийшли 15 серпня 1805 року до Круця і збиралися вирушати далі за маршрутом Броди – Золочів – Хрестівці – Ландегут – Колварія. Попереду їх чекала видатна битва під Аустерліцом. А може, на схилі віку, в 1818 році, Федір Жигальський уже змирився з обставинами, перейшов у православ'я і саме тим і заслужив на відзнаку самого царя?

Якщо й душепастирі дозволяли собі міняти віросповідання, то нічого незвичайного не побачимо в тому, що і в пізніші часи Радивилів ставав мовби роздоріжжям між обов'язком віри і життєвими обставинами.

А втім, уже з ХУІ століття відомо, що в наших волинських краях існував компроміс: якщо одна сторона у шлюбі належала до православних, а друга – до католиків, то вінчання здійснювалося спільно православним

своєю описі церков та парафій Волинської єпархії, зробленому в 80 – 90-і роки минулого століття М.Теодоровичем, знаходимо вістку, що ієрей Федір Жигальський був у Крупецькій парафії останнім уніатським (греко-католицьким) священиком, служив 8 років, але й після 1896 року, коли відбулося приєднання уніатських парафій до православної церкви, не побажав перейти в православ'я, залишався в Крупці уніатським священиком без парафії, задоволь-

своєю описі церков та парафій Волинської єпархії, зробленому в 80 – 90-і роки минулого століття М.Теодоровичем, знаходимо вістку, що ієрей Федір Жигальський був у Крупецькій парафії останнім уніатським (греко-католицьким) священиком, служив 8 років, але й після 1896 року, коли відбулося приєднання уніатських парафій до православної церкви, не побажав перейти в православ'я, залишався в Крупці уніатським священиком без парафії, задоволь-

своєю описі церков та парафій Волинської єпархії, зробленому в 80 – 90-і роки минулого століття М.Теодоровичем, знаходимо вістку, що ієрей Федір Жигальський був у Крупецькій парафії останнім уніатським (греко-католицьким) священиком, служив 8 років, але й після 1896 року, коли відбулося приєднання уніатських парафій до православної церкви, не побажав перейти в православ'я, залишався в Крупці уніатським священиком без парафії, задоволь-

ДО 2000-РІЧЧЯ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

